

บทที่ 3

ท่าหรือที่เพื่อการนำเข้าและส่งออก

การค้าขายกับต่างประเทศอาจกระทำได้หลายทางคือ ทางบก สำหรับประเทศที่มีดินแดนติดต่อกัน เช่น มาเลเซีย กับประเทศไทย ทางน้ำ ซึ่งใช้การขนส่งสินค้าโดยเรือเดินทะเลระหว่างประเทศที่อยู่ห่างไกลกัน และทางเครื่องบิน ซึ่งเป็นบริการขนส่งสินค้าที่รวดเร็วกว่าทางอื่นที่กล่าวมาแล้ว

ลักษณะของประเทศที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศอื่น การขนส่งสินค้าเข้าและสินค้าออกอาจกระทำได้รอบประเทศกรมศุลกากรจึงไม่สามารถกระจายกำลังเจ้าหน้าที่คอยตรวจตราได้รอบประเทศ

ดังนั้น ตามกฎหมายศุลกากรจึงได้บัญญัติให้มีการกำหนดท่าหรือที่ต่าง ๆ ขึ้นให้เป็นท่าหรือที่สำหรับการนำเข้าหรือส่งออก จัดตั้งที่ทำการศุลกากรหรือด่านศุลกากร เพื่อจัดเก็บภาษีอากรแก่ของที่นำเข้าหรือส่งออกตามทางนั้น ตลอดจนการตรวจตราป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรด้วย ผู้ใดจะนำของเข้าและส่งออกจะต้องนำของเข้าหรือส่งออกตามท่าหรือที่ที่กำหนดคนั้น หากนำของเข้าหรือส่งออกนอกจากท่าหรือที่ที่กำหนดซึ่งเป็นการนำเข้าหรือส่งออกโดยมิได้ผ่านศุลกากรโดยถูกต้อง จะมีความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร

การนำเข้าหรือส่งออกสามารถที่จะกระทำได้ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ กำหนดท่าหรือที่เพื่อการนำเข้าหรือส่งออกในแต่ละทางดังกล่าวจะต้องออกเป็นกฎหมายกระทรวงการคลัง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้หลักใหญ่ ๆ ได้แก่ มาตรา 4 แห่ง พ.ร.บ.ศุลกากร พ.ศ. 2469 นอกจากนี้ยังปรากฏในพระราชบัญญัติศุลกากรฉบับที่ 7 และฉบับที่ 8

มาตรา 4 เพื่อความประสงค์แห่งการนำเข้าหรือส่งออกหรือการนำเข้าและส่งออกและการศุลกากร ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวง

1. กำหนดท่าหรือที่ใด ๆ ในราชอาณาจักร ให้เป็นท่าเรือที่สำหรับการนำเข้าหรือส่งออกหรือนำเข้าและส่งออก ซึ่งของประเภทใด ๆ หรือทุกประเภททางทะเล

หรือทางบก หรือให้เป็นท่าหรือที่สำหรับการส่งออก ซึ่งของที่ขอกินอากรขาเข้าหรือของ
ที่มีทัณฑ์บน ทั้งนี้โดยมีเงื่อนไขตามแต่จะเห็นสมควร

2. กำหนดสนามบินใด ๆ ในราชอาณาจักรให้เป็นสนามบินศุลกากรโดยมี
เงื่อนไขตามแต่จะเห็นสมควร

3. ระบุเขตศุลกากร ณ ท่าใด หรือที่ใด ๆ หรือสนามบินใด ซึ่งได้กำหนด
ไว้ดังกล่าวข้างต้น ตามมาตรา 4 แห่งพ.ร.บ.ศุลกากร พ.ศ. 2469 สามารถแยกอธิบายได้
ดังนี้

1. กำหนดท่า ที่หรือสนามบินศุลกากร

ก. กำหนดท่าเพื่อการนำเข้าหรือส่งออก

ท่าซึ่งกำหนดให้นำเข้าหรือส่งออกให้หมายถึงท่าทางทะเล ดังเรียง
รายชื่อตามชายฝั่งในจังหวัดต่างๆ ที่มีอาณาเขตติดต่อกับชายทะเล เช่นท่ากรุงเทพฯ ท่า
คลองใหญ่ ท่าสงขลา ท่านครศรีธรรมราช ท่ากันตัง ท่าภูเก็ต ท่าระนอง ฯลฯ รวมทั้งสิ้น 29
ท่า การนำของเข้ามาในราชอาณาจักรหรือส่งออกนอกราชอาณาจักรทางทะเล ต้องผ่านเข้า
ออกท่าใดท่าหนึ่งตามที่มีกฎกระทรวงกำหนดไว้ หากนำเข้าหรือส่งออกทางท่าเรืออื่น ๆ
โดยไม่ได้อนุญาตหรือไม่เข้าหน้าที่ศุลกากรควบคุมถือเป็นความผิด

ข. กำหนดท่าเพื่อการนำเข้าหรือส่งออก

คำว่า “ท่า” ในที่นี้หมายถึงสถานที่ทางบกซึ่งติดต่อกับต่างประเทศ ที่
ซึ่งมีกฎกระทรวงให้นำเข้าหรือส่งออกทางบกได้นั้น เรียกว่า “ด่านศุลกากร”
เหตุที่เรียกกันเช่นนี้ เพราะนอกจากเป็นชื่อที่ใช้เรียกสถานที่ทำการศุลกากรในส่วน
ภูมิภาค ตามพระราชกฤษฎีกาที่กล่าวมาแล้ว ยังมีคำจำกัดความของมาตรา 3 แห่งพ.ร.บ.
ศุลกากร ฉบับที่ 7 ด้วยว่า “ด่านศุลกากร ให้ความหมายว่า ด่านที่ตั้งขึ้นไว้โดยกฎ
กระทรวง ณ ทางอนุมัติเพื่อเก็บศุลกากรแก่ของที่ส่งโดยทางนั้นและเพื่อตรวจของด้วย”
เป็นอันว่า ที่เพื่อการนำเข้าหรือส่งออกทางบกมีด่านศุลกากรนำหน้าโดยหมดสิ้น เช่น
ด่านศุลกากรแม่สาย ด่านศุลกากรสุโขทัย โขก๊ก ฯลฯ

ก. กำหนดสนามบินศุลกากร

สนามบินศุลกากร หมายความว่า สนามบินที่รัฐมนตรีได้กำหนดขึ้นไว้ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นสนามบินสำหรับการนำเข้าหรือส่งออก หรือการนำเข้าและส่งออกซึ่งของประเภทใด ๆ หรือทุกประเภททางอากาศ (มาตรา 3 แห่ง พ.ร.บ. ศุลกากรฉบับที่ 8)

หลักเกณฑ์การกำหนดสนามบินศุลกากรเป็นไปตามความในมาตรา 4 อนุมาตรา 3 แห่ง พ.ร.บ. ศุลกากร พ.ศ. 2469 ซึ่งมีความหมายว่า ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดสนามบินใด ๆ ในราชอาณาจักรให้เป็นสนามบินศุลกากรโดยมีเงื่อนไขตามแต่จะเห็นสมควร

สนามบินศุลกากรที่ใช้กฎกระทรวงกำหนดไว้แล้วมีทั้งหมด 12 แห่งคือ

1. สนามบินศุลกากรดอนเมือง
2. สนามบินศุลกากรปากเกร็ด
3. สนามบินศุลกากรหาดใหญ่
4. สนามบินศุลกากรภูเก็ต
5. สนามบินศุลกากรอุดรธานี
6. สนามบินศุลกากรเชียงใหม่
7. สนามบินศุลกากรอุตะเถา
8. สนามบินศุลกากรเชียงราย
9. สนามบินศุลกากรขอนแก่น
10. สนามบินศุลกากรอุบลราชธานี
11. สนามบินศุลกากรพิษณุโลก
12. สนามบินศุลกากรสุราษฎร์ธานี

2. กำหนดประเภทของที่นำเข้าและส่งออก

การกำหนดเงื่อนไขการนำเข้าหรือส่งออก โดยการจำกัดประเภทของที่นำเข้าหรือส่งออก ปรากฏอยู่ในมาตรา 4 อนุมาตรา 1 ซึ่งจำแนกออกได้ต่อไปนี้

ก. ให้เป็นท่าหรือที่สำหรับการนำเข้าหรือส่งออก หรือนำเข้าและส่งออก ซึ่งของประเภทใด ๆ หรือทุกประเภททางทะเลหรือทางบก

ข. ให้เป็นท่าหรือที่สำหรับการส่งออกซึ่งของที่ขอกินอากรขาเข้าหรือของที่มีทัณฑ์บน ทั้งนี้โดยมีเงื่อนไขตามแต่จะเห็นสมควร

ถ้าในกฎกระทรวงมิได้กำหนดข้อความดังกล่าวไว้สำหรับท่าหรือที่ใด ถ้าแม้ท่าหรือที่นั้นได้ระบุให้นำของเข้าได้ทุกประเภท หรือส่งของออกได้ทุกประเภทตามท่าหรือที่นั้นจะส่งของขอกินอากรขาเข้าหรือของที่มีทัณฑ์บนออกไปไม่ได้เลย เพราะกฎกระทรวงแต่ละฉบับจะกำหนดการที่ให้กระทำแยกเป็นข้อ ๆ ไปว่า 1. นำของเข้า 2. ส่งของออก และ 3. ส่งออกซึ่งของที่ขอกินอากรขาเข้าหรือของที่มีทัณฑ์บน

ความหมายของคำว่าของที่ขอกินอากรขาเข้าหมายถึงของที่ขอกินอากรตามมาตรา 19 และ 19 ทวิ แห่ง พ.ร.บ.ศุลกากร ฉบับที่ 9 แต่ไม่รวมถึงของที่กินอากรขาเข้า เพราะเหตุที่เสียไว้เกินจำนวนที่ต้องเสียจริง เช่น เสียผิดพิภคๆ หรือนำเข้าไม่ครบ เป็นต้น

ความหมายของคำว่า **ของที่มีทัณฑ์บน** หมายถึง ของที่ส่งออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บนกับของผ่านแดนเท่านั้น ไม่รวมถึงของที่นำเข้ามาชั่วคราวและทำสัญญาไว้ต่อกรมศุลกากรและส่งกลับออกไปภายในกำหนดตามพิภคอัตราศุลกากรภาค 4 ประเภท 3

ค. กำหนดประเภทของสนามบินศุลกากร

สนามบินศุลกากรซึ่งมีอยู่ทั้งหมด 12 แห่ง สามารถนำเข้าหรือส่งออก หรือนำเข้าและส่งออก ซึ่งของประเภทใด ๆ หรือทุกประเภท รวมทั้งสามารถส่งออกซึ่งของที่ขอกินอากรขาเข้าหรือของที่มีทัณฑ์บนด้วย

3. ระบุเขตศุลกากรของท่าที่หรือสนามบินศุลกากร

เมื่อได้จัดตั้งท่าที่ หรือสนามบินเพื่อการนำเข้าและส่งออกแล้ว จะมีกฎกระทรวงกำหนดเขตศุลกากรไปพร้อมกันด้วย เขตศุลกากรนี้มีความสำคัญต่อกิจการศุลกากรเป็นอันมาก เมื่อเกิดปัญหาขึ้นเกี่ยวกับการนำของเข้าหรือการส่งของออกเป็นอัน

สำเร็จเมื่อไรก็ต้องพิสูจน์จากข้อเท็จจริงที่ว่า เรือที่บรรทุกของนั้นได้เข้ามาถึงเขตท่า
ศุลกากรหรือออกไปพ้นเขตศุลกากรแล้วหรือไม่

4. ท่าหรือที่ที่กำหนดในทางบกตามกฎหมายศุลกากร

ได้แก่ท่าหรือที่ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. **ด่านศุลกากร** ด่านศุลกากรเป็นด่านที่ตั้งขึ้นโดยกฎกระทรวง ณ ทาง
อนุวัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นผู้อนุมัติให้จัดตั้งขึ้น มีนายด่านศุลกากรเป็น
หัวหน้าผู้รับผิดชอบและพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรประจำด่าน ปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับ
กิจการราชการของด่านศุลกากรจัดเก็บภาษีอากรแก่ของที่นำเข้าหรือส่งออกทางด่านนั้น
ตรวจตราป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากร ปัจจุบันมีด่านศุลกากร 58 ด่าน

2. **ด่านพรมแดน** ด่านพรมแดนเป็นด่านที่ตั้งขึ้นโดยกฎกระทรวง ณ ทาง
อนุวัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นผู้อนุมัติให้จัดตั้งขึ้นไว้เพื่อตรวจของที่ขน
ส่งโดยทางนั้นปกติ ด่านพรมแดนจะตั้งขึ้นที่ชายเขตแดนทางบกที่มีเขตติดต่อกับต่าง
ประเทศซึ่งเป็นที่ทุรกันดารหรือที่เปลี่ยว ซึ่งไม่ก่อนมีบ้านเรือนของราษฎรอาศัยอยู่ แต่
เป็นที่ที่มีเขตติดต่อกับชายแดนนั้นจึงมีราษฎรสัญจรไปมาและนำของเข้าหรือส่งของออก

เหตุที่ไม่ตั้งเป็นด่านศุลกากรขึ้นก็เนื่องจากชายแดนนั้นไม่สะดวกแก่ผู้ที่จะ
จะไปติดต่อเสียภาษีอากร เพราะเป็นที่ทุรกันดารหรือเปลี่ยวและราษฎรผู้เสียภาษีอากร
ส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในเมือง ทั้งเงินภาษีอากรที่เก็บได้ก็ไม่ค่อยชดเชย เสียค่าการถูก
โจรกรรมหรือปล้นชิงและค่าภาษีอากรที่เก็บได้ก็ไม่ค่อยมากนัก ไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายของ
ทางราชการในการที่จะไปตั้งเป็นด่านศุลกากรขึ้น ซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายและอัตราค่าส่งเข้า
เจ้าหน้าที่ศุลกากรจำนวนมาก ดังนั้น จึงได้ตั้งเป็นด่านพรมแดน จะได้เสียค่าใช้จ่ายและใช้
เจ้าหน้าที่ศุลกากรจากด่านศุลกากร หมุนเวียนสับเปลี่ยนกันไปปฏิบัติหน้าที่ด่านพรมแดน
ได้ โดยตรวจของที่ขนส่งผ่านพรมแดนนั้น และเสียภาษีอากรที่ด่านศุลกากรซึ่งตั้งอยู่ใน
เมือง ด่านพรมแดนที่ตั้งขึ้นดังกล่าวนี้ก็เช่น ด่านพรมแดนจังโหลน ซึ่งเป็นด่านพรมแดน
ของด่านศุลกากรสะเดา จังหวัดสงขลา

3. **ด่านตรวจทางบก** ด่านตรวจทางบกนี้เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ด่านตรวจรถ อธิบดีกรมศุลกากรประกาศตั้งขึ้น สำหรับตรวจรถหรือยานพาหนะที่ผ่านทางนั้นและตรวจค้นเพื่อให้ทราบว่ามิใช่ของที่ลักลอบหนีศุลกากรหรือไม่ เช่น ด่านตรวจทุ่งสูง จังหวัดชุมพร เป็นต้น

4. **ทางอนุมัติ** ทางอนุมัติเป็นทางที่กำหนดโดยกฎกระทรวงให้เป็นทางที่ใช้ขนส่งของเข้าในหรือออกนอกราชอาณาจักรหรือจากเขตแดนทางบกยังด่านศุลกากรหรือจากด่านศุลกากรไปยังเขตแดนทางบกได้ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ทางอนุมัตินั้น เป็นทางกฎหมายกำหนดให้การนำของเข้าและส่งออกต้องผ่านเขตแดนทางบกตามทางอนุมัตินั้น การขนส่งของเข้าในหรือออกนอกราชอาณาจักรตามทางใด ๆ นอกทางอนุมัติเป็นการไม่นำของเข้าหรือส่งออกโดยผ่านศุลกากร ผู้กระทำข้อมมีความผิดฐานส่งของนอกทางอนุมัติ และเป็นความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากรด้วย

5. **ทางอนุมัติเฉพาะคราว** ทางอนุมัติเฉพาะคราวเป็นทางที่ใช้ในกรณีที่ผู้นำของเข้าหรือผู้ส่งของออกหรือผู้ขนส่ง มีเหตุจำเป็นและได้ยื่นคำร้องแสดงความจำนงล่วงหน้าต่อศุลกากรว่า จะนำของเข้าหรือส่งของออกหรือขนส่งของผ่านเขตแดนใด ๆ ทางบกหรือตอนใดแห่งเขตแดนนั้นตามทางอื่น นอกทางอนุมัติและได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากศุลกากรให้นำของเข้าหรือส่งของออกหรือขนส่งตามทางที่ขอได้

6. **เขตควบคุมศุลกากร** เขตควบคุมศุลกากรเป็นเขตที่กำหนดขึ้นในท้องที่ใดท้องที่หนึ่งในราชอาณาจักร โดยประกาศกฤษฎีกากำหนดให้เป็นเขตควบคุมศุลกากรเพื่อประโยชน์ในการตรวจตราป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรให้เข้มงวดกวดขันยิ่งขึ้น ด้วยการระบุเขตพื้นที่และเพิ่มอำนาจเป็นพิเศษให้แก่พนักงานศุลกากรที่จะปฏิบัติหน้าที่ในเขตศุลกากรนั้น กล่าวคือ ภายในเขตควบคุมศุลกากรให้บรรดาโรงเรือนหรืออสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นตกอยู่ในอำนาจการตรวจค้นของพนักงานศุลกากรตลอดไป ไม่ว่าในเวลากลางวันหรือกลางคืนโดยไม่ต้องมีหมายค้น บรรดายานพาหนะซึ่งเข้าในหรือออกไป หรือพักอยู่ใน หรือผ่านเขตนั้นหรือบรรดาบุคคลซึ่งสัญจรไปมาภายในเขตนั้นตกอยู่ในอำนาจการตรวจค้นทำนองเดียวกันและอาจจับได้โดยไม่ต้องมีหมายจับ เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจทำหน้าที่นี้จะต้องได้รับการแต่งตั้งจากอธิบดีเฉพาะรายไป

เขตควบคุมศุลกากรตามประกาศกฤษฎีกาก็เช่น ห้องที่อำเภอชุมชม ตำบลสบเมย ในกิ่งอำเภอสบเมย อำเภอแม่สะเรียง และอำเภอแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

7. **บริเวณพิเศษ** บริเวณพิเศษได้แก่บริเวณใดบริเวณหนึ่งภายในเขตควบคุมศุลกากรซึ่งอธิบดีกรมศุลกากรได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาระบุให้บริเวณนั้นเป็นบริเวณพิเศษเพื่อให้ การตรวจตราป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรได้เข้มงวดกวดขันยิ่งกว่าเขตควบคุมศุลกากรอื่น ทั้งนี้ เนื่องจากบริเวณชายเขตแดนดังกล่าวมีการลักลอบหนีศุลกากรกันอย่างชุกชุม

บริเวณพิเศษจะมีแผนที่แสดงเขตของบริเวณว่าเริ่มต้นจากจุดใดไปถึงไหน มีบริเวณเป็นระยะทางหรือพื้นที่เท่าใดภายในบริเวณพิเศษ นอกจากจะตกอยู่ในบังคับของเขตควบคุมศุลกากรแล้ว ผู้ใดมีสินค้าเพื่อการค้าของตนหรือของผู้อื่นให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ยังไม่ได้ชำระค่าภาษีอากร เว้นแต่จะแสดงให้เป็นที่พอใจว่าได้ชำระภาษีอากรแล้ว และห้ามมิให้ผู้ใดทำการขนสินค้าเข้าไปหรือออกมา หรือขนภายในบริเวณพิเศษขึ้น เว้นแต่จะมีใบอนุญาตขนสินค้าซึ่งพนักงานศุลกากรได้ออกให้

บริเวณพิเศษตามประกาศกรมศุลกากร ก็เช่น ในห้องที่ตำบลท่าข้าม อำเภออรัญประเทศ จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งเป็นเขตติดต่อกับประเทศกัมพูชา ห้องที่ตำบลทุ่งหมอบและตำบลสะเดา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นเขตติดต่อกับประเทศมาเลเซีย เป็นต้น

8. **เขตแดนทางบก** หมายความว่า เขตแดนทางบกระหว่างราชอาณาจักรกับดินแดนต่างประเทศ และรวมตลอดถึงลำน้ำใด ๆ ซึ่งเป็นเขตแดนราชอาณาจักรหรือตอนหนึ่งแห่งเขตแดนนั้น การนำของเข้าหรือส่งของออกทางบก ให้หมายความรวมตลอดถึงการนำของเข้าหรือส่งของออกทางลำน้ำ ซึ่งเป็นเขตแดนทางบกหรือตอนหนึ่งแห่งเขตแดนนั้น แต่ไม่รวมถึงการนำของเข้าหรือส่งของออกทางไปรษณีย์ หรือทางอากาศ เช่น แม่น้ำโขง แม่น้ำเมย